

מדד

הדמוקרטיה

הישראלית

2014

תמר הרמן

אלה הלר | חנן כהן | גלעד בארי | יובל לבל

ממצאים עיקריים

המכון הישראלי
לדמוקרטיה

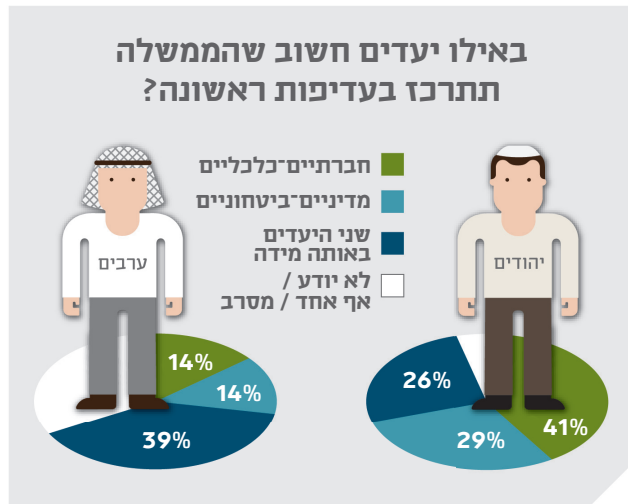
2014

והעיקר השנה?

הציר שסביבו נע מדד הדמוקרטיה הישראלית 2014 הוא עמדות הציבור בישראל בנוגע להיבטים השונים של המצב הכלכלי-חברתי בישראל והשפעתו על מצב הדמוקרטיה הישראלית.

ומה מצב הכלכלה והממשל בישראל?

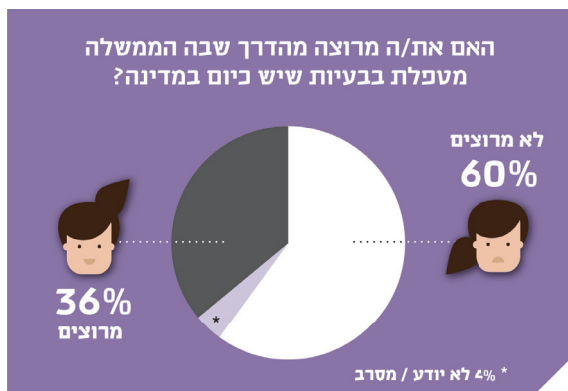
- כאשר התבקשו המרואיינים לבחור בין היעד הכלכלי-חברתי ובין יעד החוץ והביטחון כיעד החשוב ביותר, התשובה השכיחה בכלל המדגם הייתה העדפת היעד הכלכלי-חברתי.

- כשליש מכלל המדגם דיווחו על הכנסה משפחתית מתחת לממוצע. הקושי הכלכלי ניכר יותר בקרב הציבור הערבי. כחמישית מכלל המדגם אמרו שהם מרגישים את עצמם עניים. בה בעת – בשאלת שביעות הרצון מן המצב הכלכלי המשפחתי – נטה המשיב הממוצע לדווח על שביעות רצון מתונה.
- באשר למערכת הכלכלית-חברתית הכללית: הציבור ברובו מביע חוסר אמון כלפי שחקנים מרכזיים במערכת – משרד האוצר, הבנקים וועדי העובדים הגדולים. בהמשך לכך, רוב המשיבים רואים בהשפעת בעלי ההון על קבלת ההחלטות השלטוניות פגיעה בדמוקרטיה.
- רוב המשיבים אינם מוכנים לשלם יותר מסים כדי לצמצם פערים, וכשני שלישים סבורים כי המצב מצדיק יציאה למחאה חברתית נוספת. הנטייה השכיחה היא להטיל על הממשלה את האחריות לרמת החיים של האזרחים, ויש התנגדות רבתי לעמדה שהעניים אחראים למצבם הירוד ושאלו היו עובדים קשה יותר, מצבם היה שפיר יותר.
- רוב בציבור – ובלי קשר למצב הכלכלי האישי – מזדהים עם גישה כלכלית סוציאל-דמוקרטית, כלומר מעורבות ממשלתית ממשית בזירה הכלכלית. רק כחמישית תומכים בשיטה קפיטליסטית של שוק חופשי ובמעורבות ממשלתית נמוכה.

■ הציבור הישראלי רוחש רמות נמוכות של אמון למוסדות המדינה והשלטון. ניכרת ירידה באמון בכל המוסדות שסקרנו בהשוואה לסקר 2013. שלושת המוסדות היחידים שנהנים

מאמנו של רוב הציבור היהודי הם צה"ל, בית המשפט העליון ונשיא המדינה. סולם האמון של המרואיינים הערבים שונה משל היהודים: מוביל בראש בית המשפט העליון, ואחריו, בסדר יורד, המשטרה, נשיא המדינה וצה"ל.

ומצב החברה?

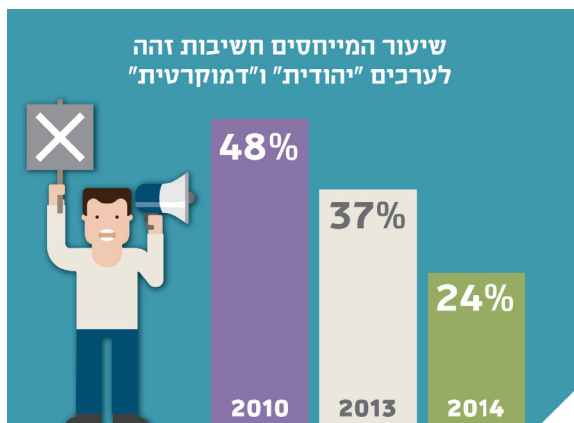
■ ככלל, הציבור מעריך את הלכידות החברתית בישראל כלא גבוהה. התחושות השליליות יותר התקבלו ממי שמרגישים מחוץ לזרם המרכזי בחברה – ערבים, מי שמשייכים את עצמם לשמאל המדיני-ביטחוני ומי שמרגישים עניים.

■ למרות החשיבות העולה של השסע הכלכלי, המתח היהודי-ערבי עדיין נתפס כקו השסע החזק ביותר במדינה – היהודים, בשיעורים גבוהים יותר מן הערבים, מגדירים אותו "חזק".

יהודית ודמוקרטית?

מדינת ישראל מוגדרת "יהודית ודמוקרטית".

עם זאת, רק כרבע מהמרואיינים היהודים בסקר מחשיבים את שני הרכיבים במידה שווה. לרוב המרואיינים יש העדפה לאחד מרכיבי ההגדרה, עם יתרון קל ל"יהודית" על פני ה"דמוקרטית".

2014

54.5%

מגדירים כחזק את המתח בין
עשירים לעניים

חזק ממנו בעיני הציבור רק
המתח בין יהודים לערבים - 58%

79%

חושבים שלוועדי
העובדים הגדולים יש
יותר מדי כוח (חברת
החשמל, רכבת ישראל,
הנמלים והבנקים)

65%

חושבים שצריך לחדש
את המחאה החברתית

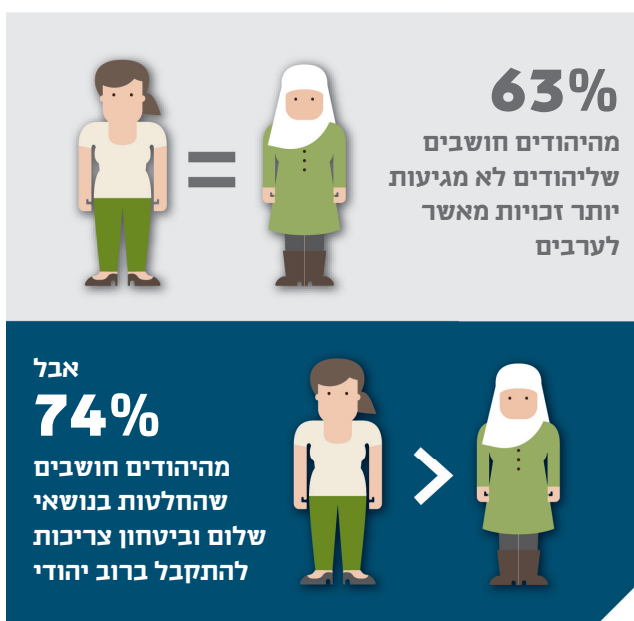

כ־60%

מהישראלים מביעים
חוסר אמון או מעט
מאוד אמון בבנקים
ובמשרד האוצר

ועד כמה מכובדים השוויון האזרחי וזכויות האדם?

- שני שלישים מהמרויאנים היהודים אמנם מתנגדים להיגד שליהודים במדינה צריכות להיות יותר זכויות מלערבים, אך יש בקרבם רוב גורף לעמדה שהחלטות גורליות למדינה בנושאי שלום וביטחון ובנושאי שיטת הממשל ומבנה הכלכלה והחברה צריכות להתקבל ברוב יהודי.
- בסך הכול רוב הישראלים – ובכללם גם האזרחים הערבים, אם כי במידה פחותה – מרגישים כי כבודם האישי נשמר במגיעיהם עם הרשויות. המוסדות הבולטים לטובה מבחינה זו בסקר 2014 הם צה"ל ובתי החולים.

ולסיכום - איפה ישראל יחסית לעולם?

בדיקת מדדים בינלאומיים של איכויות דמוקרטיות מעלה כי על אף סיווגה הברור של ישראל כחלק ממשפחת המדינות הדמוקרטיות, המצב טעון שיפור מבחינת השמירה על החירויות הדמוקרטיות, הפנמת הערכים הדמוקרטיים על ידי האזרחים ורמת האמון של האזרחים בשלטון.

בהשוואה בינלאומית ישראל נמצאת

בשליש העליון

במדד השוויון המגדרי
ושביעות הרצון מהחיים

ובשליש התחתון

במדד הזכויות האזרחיות, המעורבות
האזרחית והיציבות הפוליטית

הסקר נערך על ידי מכון המחקר של חברת "דיאלוג".
הנתונים נאספו בחודשים מרץ-אפריל 2014.

כל פרסומי המכון ניתנים להורדה חינם, במלואם או בחלקם, מאתר האינטרנט.

המכון הישראלי לדמוקרטיה (ע"ר)
רח' פינסקר 4, ירושלים
טל': 02-5300888

www.idi.org.il

